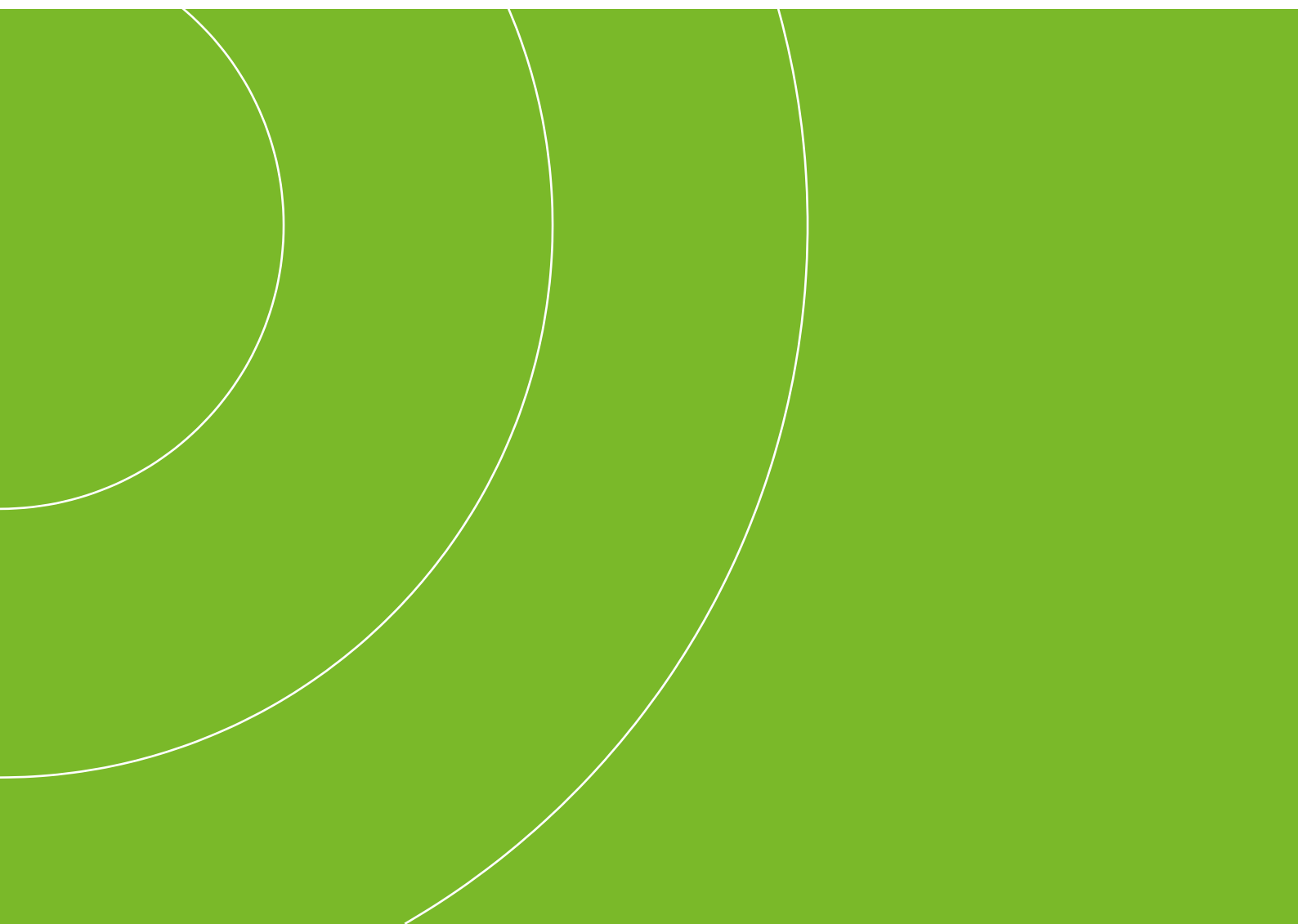

Invoering Omgevingswet bij Omgevingsdiensten stand 1^e kwartaal 2019

Versie 1.0, 8 april 2019

Opgeteld door de monitor van het programma Aan de slag met de Omgevingswet

Inhoud

1.	Inleiding: Waarom deze rapportage?	3
2.	Resultaten voor de omgevingsdiensten	4
2.1	Ambities bij omgevingsdiensten	4
2.2	Organisatie van de uitvoering	5
2.3	Samenwerking	6
2.4	Kerninstrumenten	8
2.5	Invoering DSO	9
2.6	Beleving	10
2.7	Uitdagingen en knelpunten	11

1. Inleiding: Waarom deze rapportage?

Deze rapportage bevat de uitkomsten van een survey onder projectleiders en programmamanagers invoering Omgevingswet bij de omgevingsdiensten. De survey is uitgevoerd om inzichtelijk te maken hoe ver de omgevingsdiensten zijn met het invoeren van de wet, tegen welk soort problemen ze aanlopen en waar ze eventueel ondersteuning zouden kunnen gebruiken. Het onderzoek is uitgevoerd in twee delen, in december 2018 en in februari 2019. De rapportage is onder andere opgesteld om te voorzien in een specifieke informatievraag uit de Eerste Kamer over de mate waarin omgevingsdiensten in staat worden gesteld om hun handhavende taken te kunnen uitvoeren onder de Omgevingswet¹.

Het eerste deel van de gegevensverzameling is uitgevoerd door het onderzoeksbureau Kantar Public. Dit bureau voert tweemaal per jaar in opdracht van de monitor van het programma Aan de slag met de Omgevingswet een inventarisatie-onderzoek uit onder projectleiders en programmamanagers invoering Omgevingswet bij de bevoegde gezagen en hun uitvoeringsorganisaties die met de wet aan de slag moeten. De resultaten van dit onderzoek zijn eerder gepubliceerd in het rapport 'Monitor voortgang invoering Omgevingswet 4^e kwartaal 2018', G9005, december 2018.

In de ronde van eind 2018 zijn ook de projectleiders van de 29 omgevingsdiensten uitgenodigd om aan dit onderzoek mee te doen. Dit leverde een respons op van circa 31% ofwel 9 van de 29 omgevingsdiensten hebben de survey ingevuld. Deze respons riep twijfels op over de representativiteit van het beeld over de stand van zaken bij de omgevingsdiensten in de door Kantar Public opgestelde rapportage.

Mede vanwege het belang van een goed beeld van de stand van zaken bij de omgevingsdiensten heeft de monitor van het programma Aan de slag besloten om een extra actie te zetten op de respons bij deze doelgroep. De omgevingsdiensten die, in het kader van de door Kantar Public uitgevoerde survey, niet hadden gereageerd zijn door de koepel van de omgevingsdiensten, Omgevingsdienst NL, nogmaals te benaderen met dezelfde vragenlijst. Dit leverde 18 extra responses op.

De uitkomsten van dit tweede onderzoek zijn samen met de negen eerdere responses verwerkt in deze rapportage die bedoeld is om één totaalbeeld te bieden van de stand van zaken bij in totaal 27 van de 29 omgevingsdiensten.

¹ Zie o.a. de commissiebrief van de Eerste Kamer 'Voortgang stelselherziening omgevingsrecht' van 29 januari 2019, met kenmerk 163348.03u.

2. Resultaten voor de omgevingsdiensten

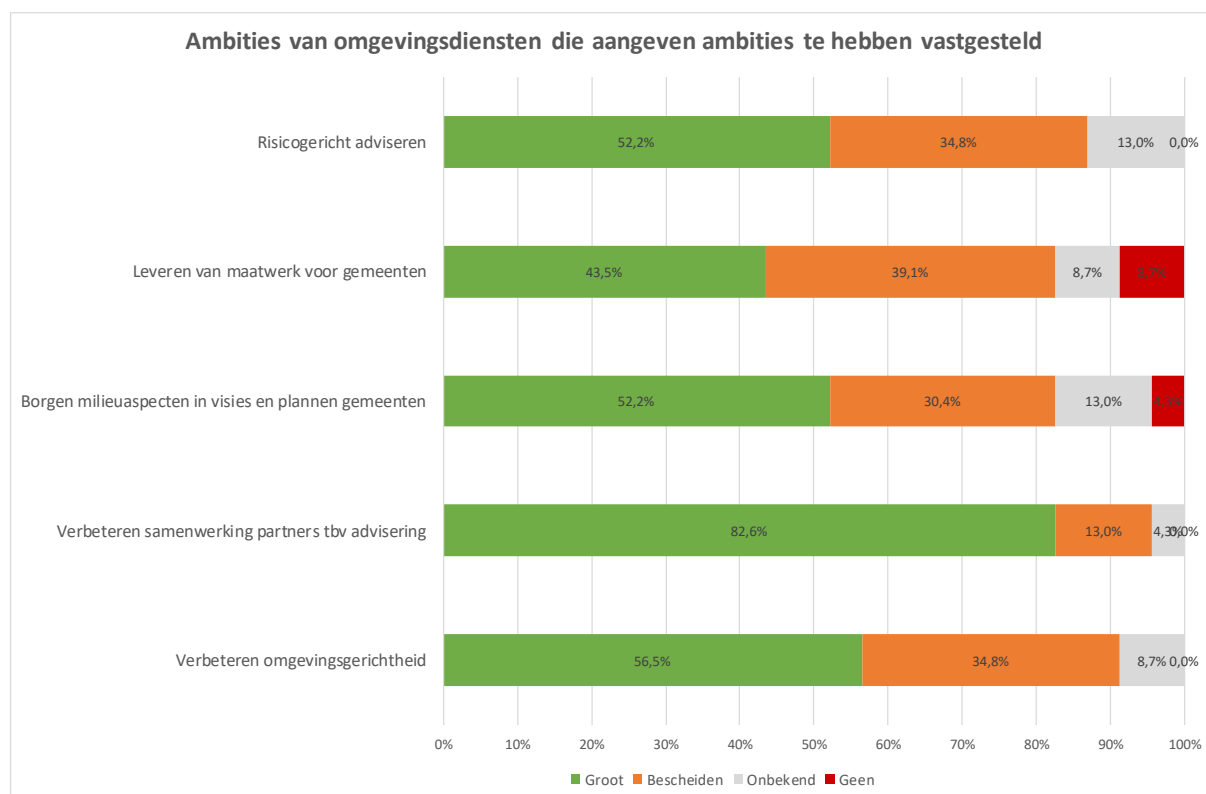
In dit hoofdstuk worden de resultaten van de 27 omgevingsdiensten weergegeven die bij de twee gelegenheden de survey hebben ingevuld. Alle resultaten zijn tabellen en grafieken weergegeven en voorzien van een korte toelichting.

2.1 Ambities bij omgevingsdiensten

Ongeveer 85% van responderende omgevingsdiensten geven aan een ambitieniveau te hebben vastgesteld over wat zij met de invoering van de Omgevingswet wensen te bereiken (versus 35% in het tweede kwartaal van 2018). Aan deze omgevingsdiensten is net als bij de vorige meting voor verschillende aspecten gevraagd wat hun ambitieniveau is.

Ambities t.a.v. opstellen en uitvoeren beleid: hoe ver strekken de ambities (veranderingen t.o.v. huidige beleid) die uw organisatie momenteel met de invoering van de Omgevingswet heeft? Mijn bestuur heeft het voornemen de invoering van de Omgevingswet te gebruiken voor [...]?

Basis: omgevingsdiensten met ambities; n=23.

Vrijwel alle diensten zien een kans met de invoering van de Omgevingswet om de samenwerking met hun opdrachtgevers te verbeteren en hun rol als adviseur te versterken. Ook hebben de meesten nadrukkelijk ambities meer risicogericht te gaan werken en de omgevingsgerichtheid van hun organisatie te verbeteren.

Respondenten noemden ook nog de volgende ambities:

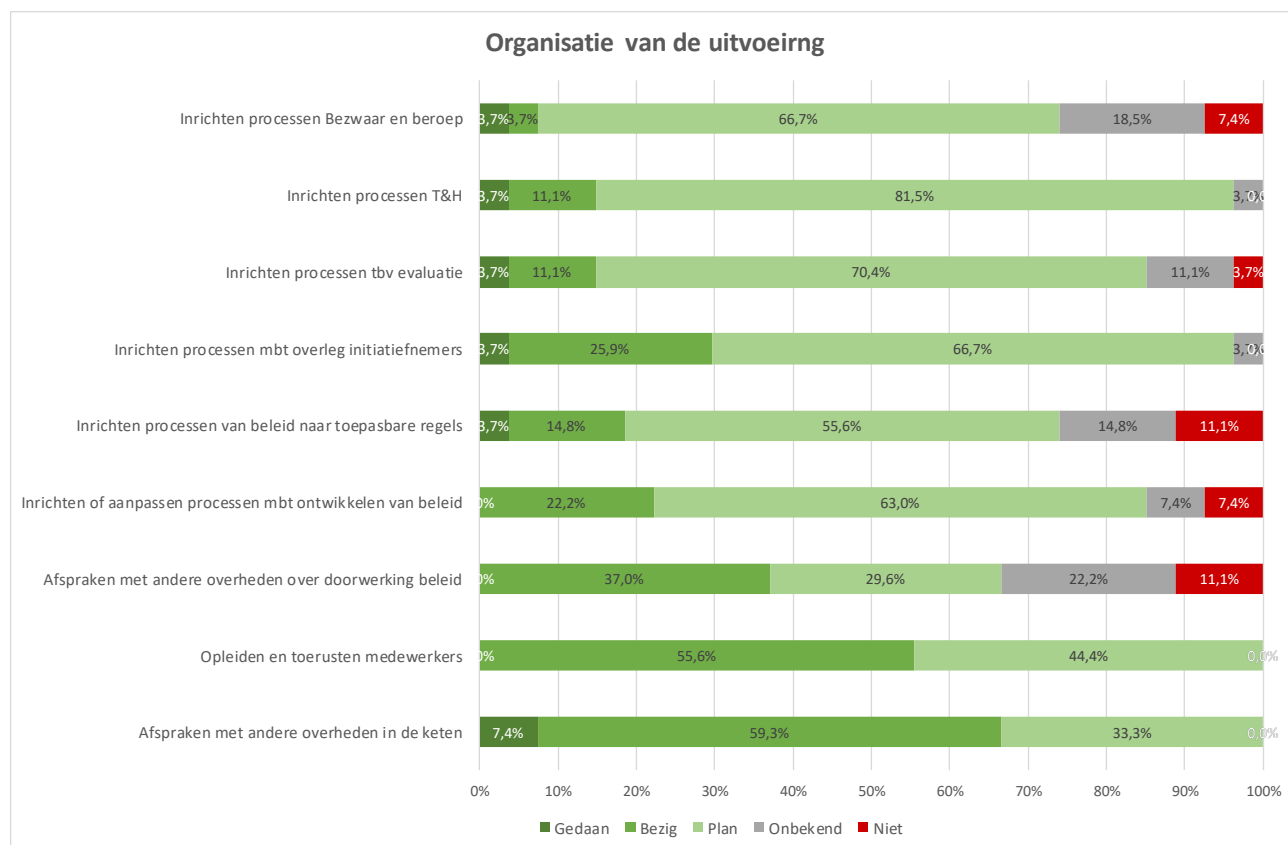
'Goede en eenvoudige ontsluiting van onze informatie. Samen met de Veiligheidsregio en de GGD een integraal advies geven waarbij de omgevingsdienst (wij) de coördinatie gaan verzorgen.'

'Dienstverlening, snelserviceformules'

2.2 Organisatie van de uitvoering

Net als bij de vorige metingen is van een aantal activiteiten, die een omgevingsdienst kan organiseren in het kader van de Omgevingswet, gevraagd wat de huidige status van die activiteiten is. In de onderstaande figuur is de meest recente stand van zaken weergegeven.

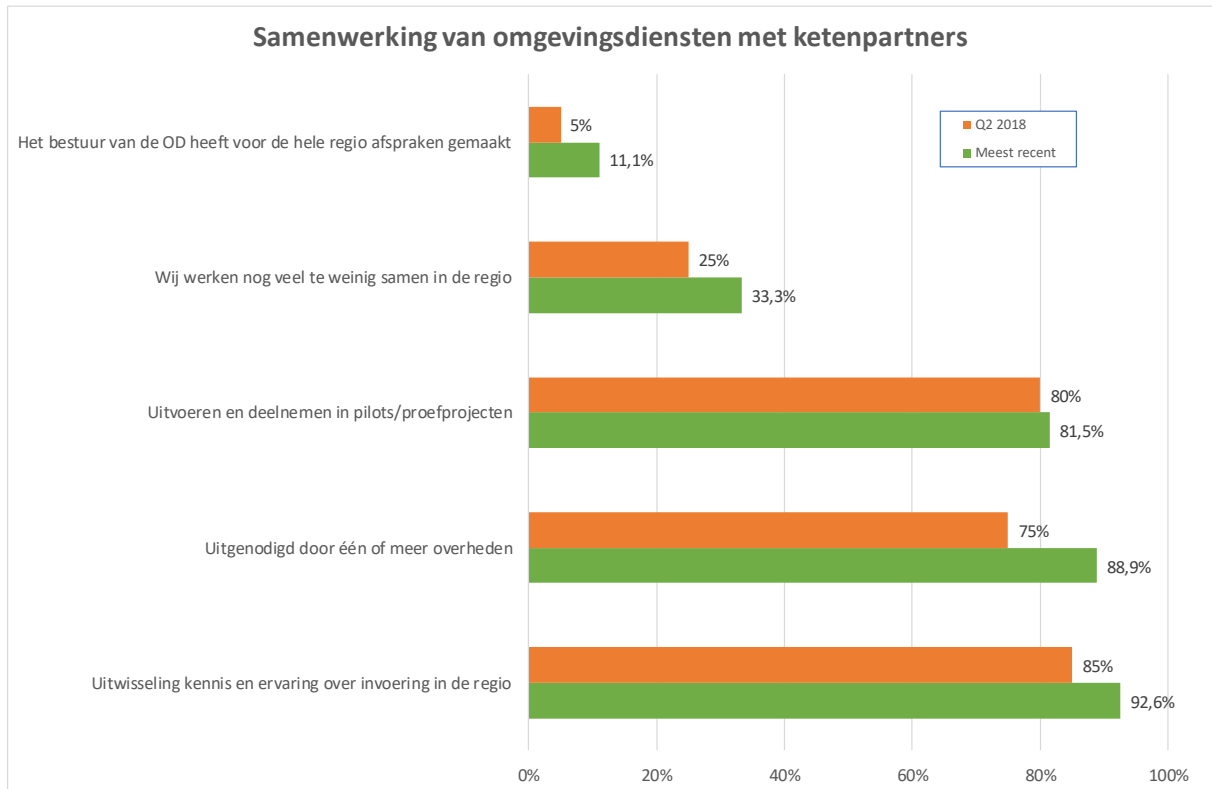
Status per activiteit: hieronder staat een aantal activiteiten die een organisatie kan organiseren rondom de invoering van de Omgevingswet. Kunt u per activiteit aangeven in hoeverre uw organisatie deze heeft uitgevoerd? (**Basis:** alle responderende omgevingsdiensten; n=27)

2.3 Samenwerking

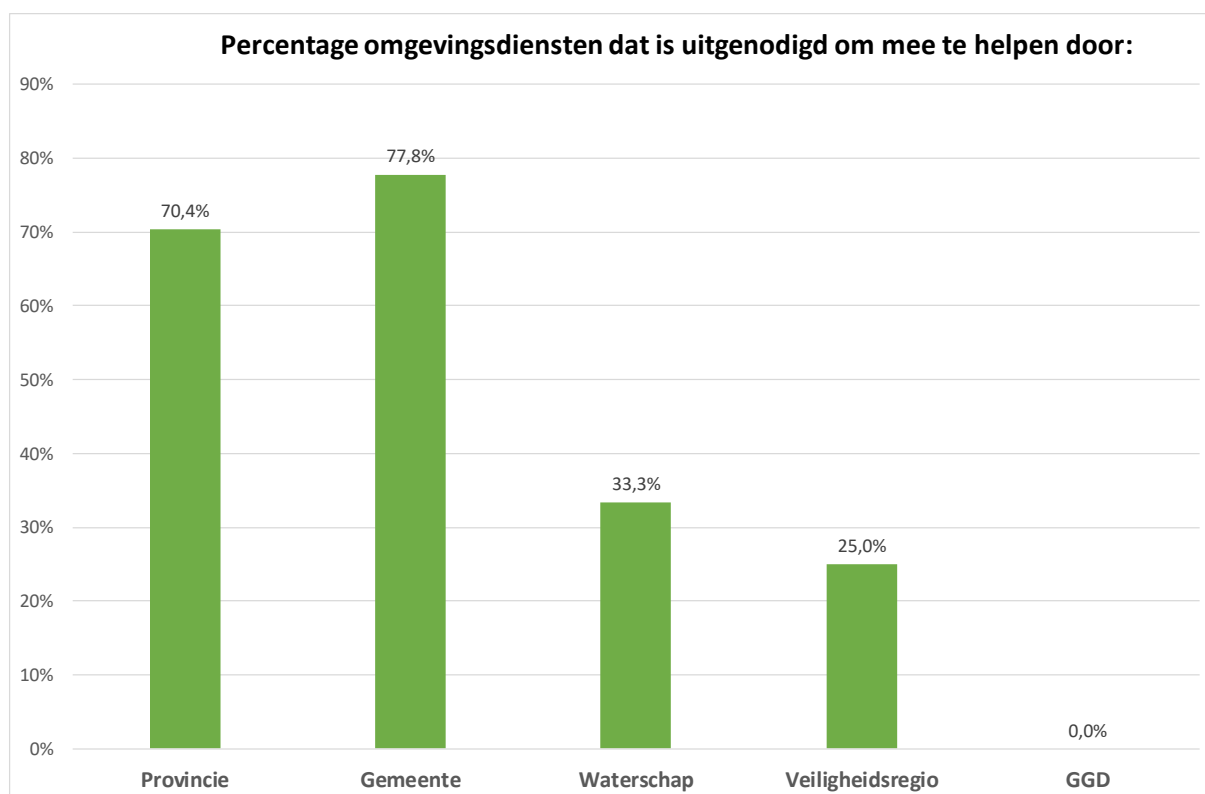
Een ruime meerderheid van de ondervraagde omgevingsdiensten werkt op verschillende manieren samen met andere overheden.

Samenwerking: *Werkt uw organisatie al samen met andere overheden in het kader van de Omgevingswet? Meer antwoorden mogelijk (Basis: alle responderende omgevingsdiensten; n=27)*

Ten opzichte van een halfjaar eerder zijn er op alle genoemde samenwerkingsaspecten vorderingen gemaakt, al zijn er ook meer omgevingsdiensten die aangeven dat de interbestuurlijke samenwerking nog wel beter kan.

Ook is gevraagd door welke overheden de omgevingsdiensten zijn uitgenodigd.

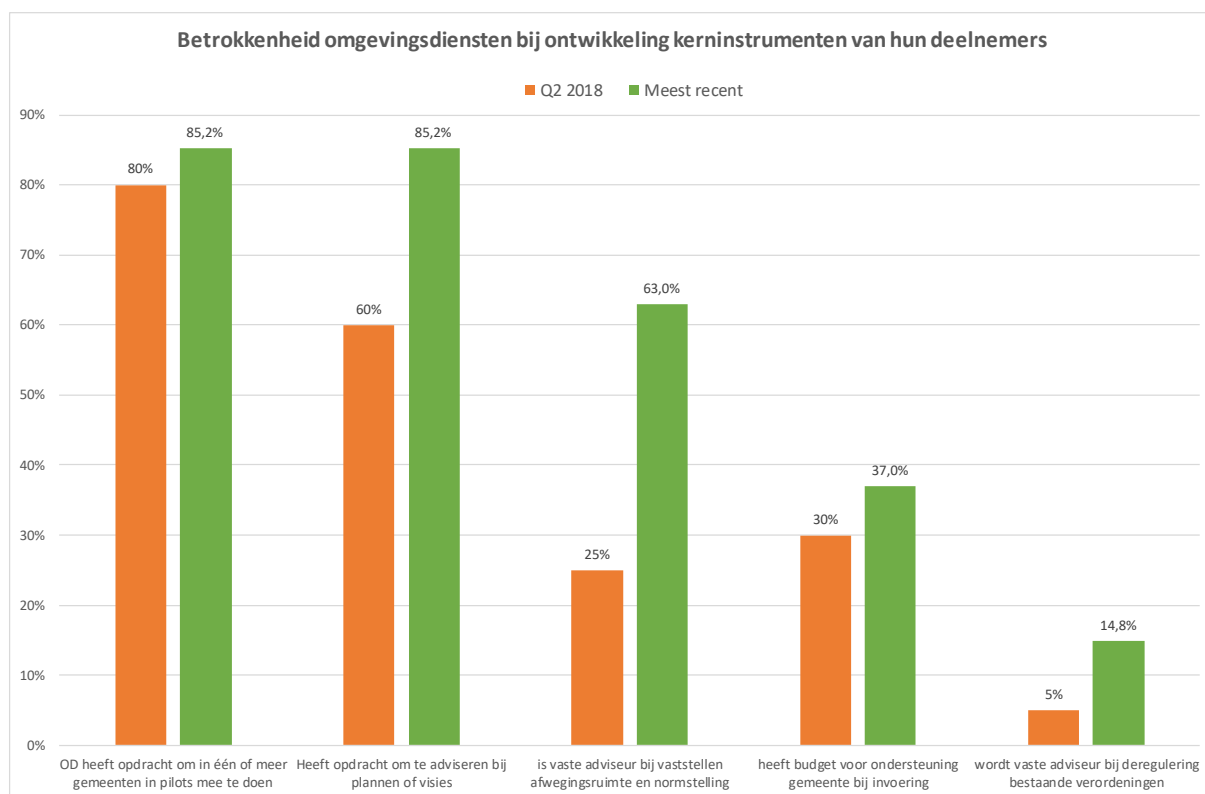

Van de 27 omgevingsdiensten zijn er al 21 uitgenodigd om mee te helpen bij gemeenten in hun regio. 19 hebben ook een uitnodiging van hun provincie gekregen, terwijl een derde ook al door de een waterschap in hun regio is benaderd.

2.4 Kerninstrumenten

Omgevingsdiensten werken in sterke mate mee aan de invoering van nieuwe kerninstrumenten. Ten opzichte van het tweede kwartaal van 2018 is het aantal omgevingsdiensten verdubbeld dat bij één of meer opdrachtgevende gemeenten vaste adviseur is bij het invullen van lokale afwegingsruimte en aanscherpen of versoepelen van normen voor specifieke gebieden.

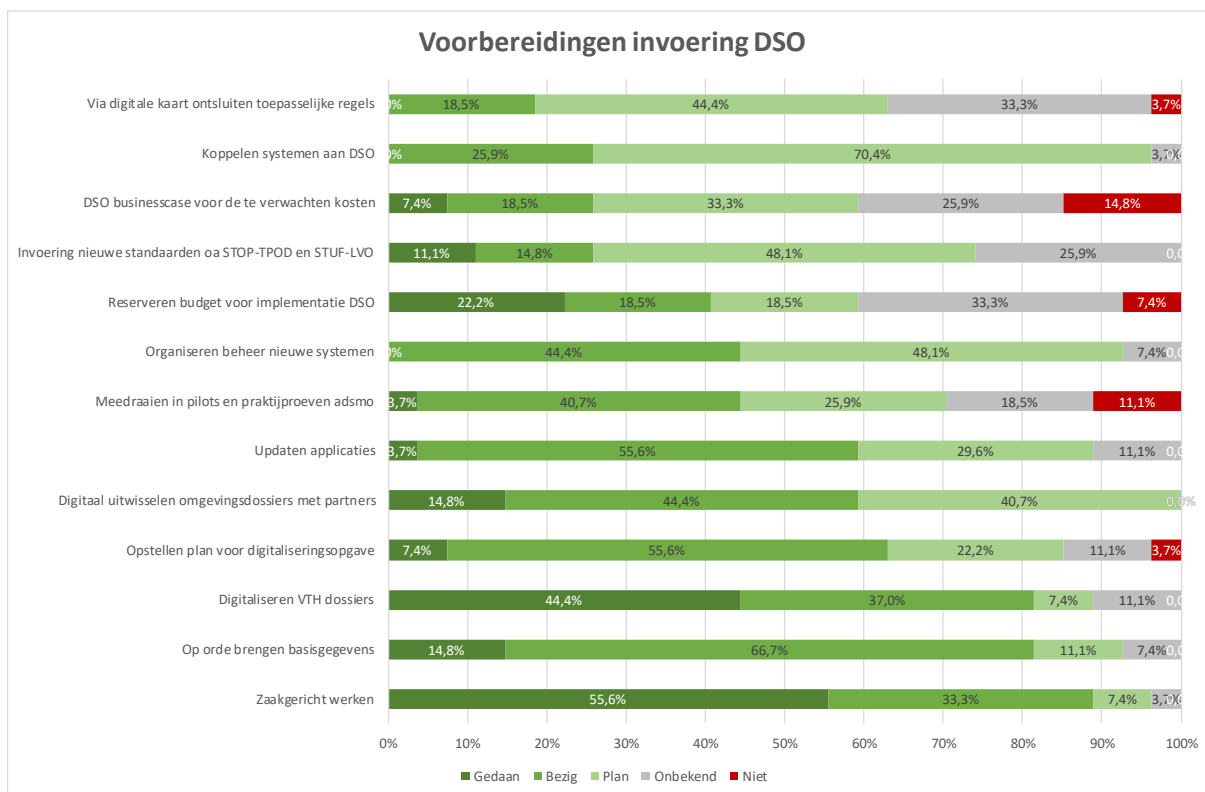
Kerninstrumenten: in hoeverre werkt uw omgevingsdienst mee aan de invoering van de nieuwe kerninstrumenten van de Omgevingswet? Mijn omgevingsdienst [...] Meer antwoorden mogelijk
(Basis: alle responderende omgevingsdiensten; n=27)

2.5 Invoering DSO

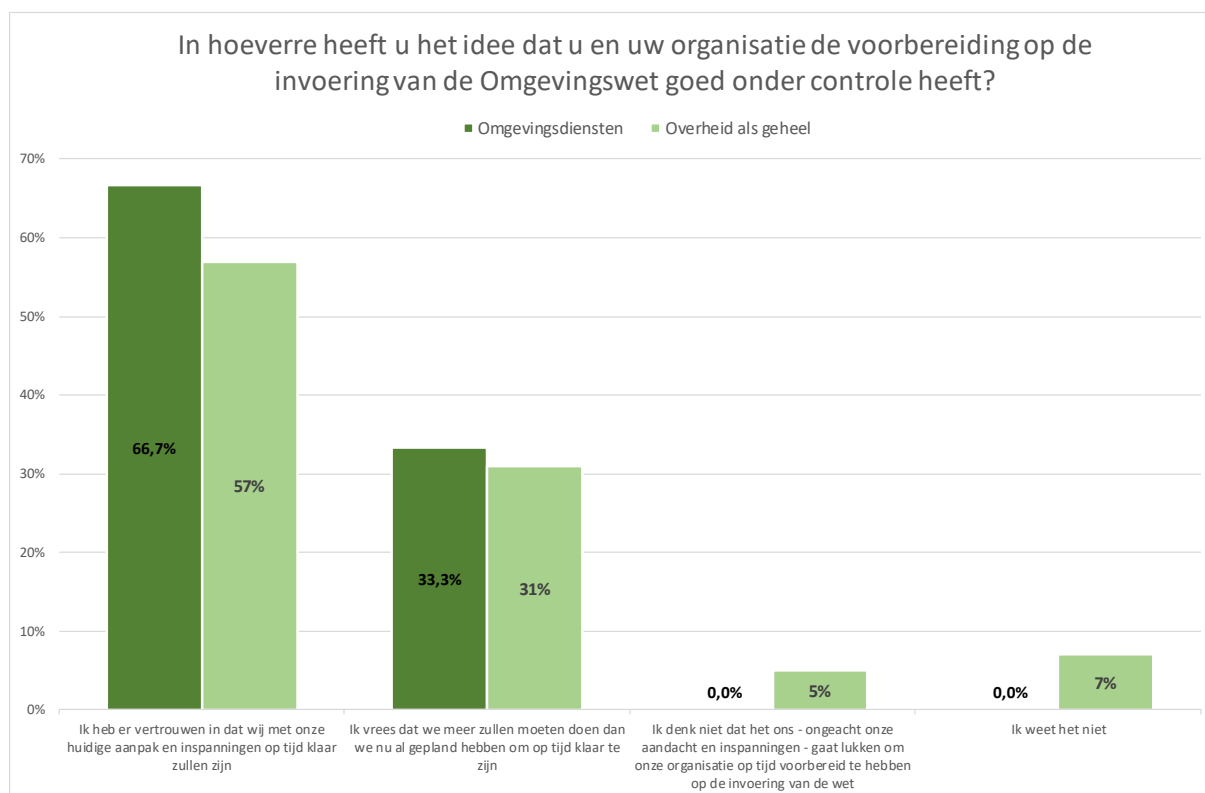
Aan de 27 omgevingsdiensten is voor een dertiental activiteiten, die allen te maken hebben met de invoering van DSO, gevraagd wat de status van de activiteiten is. In de onderstaande figuur is de huidige stand van zaken weergegeven.

Status per activiteit: In hoeverre is uw organisatie al bezig met de voorbereidingen op de invoering van het digitaal stelsel Omgevingswet? (Basis: alle responderende omgevingsdiensten; n=27)

2.6 Beleving

Hebben omgevingsdiensten het idee dat men de voorbereiding op de invoering van de Omgevingswet goed onder controle heeft? Ruim de helft gaf in het tweede kwartaal van 2018 aan er vertrouwen in te hebben dat men met de huidige aanpak en inspanningen op tijd klaar is voor de invoering van de wet (55%). In de maanden daarna is dat percentage gestegen naar (67%) zoals te zien is in onderstaande grafiek.

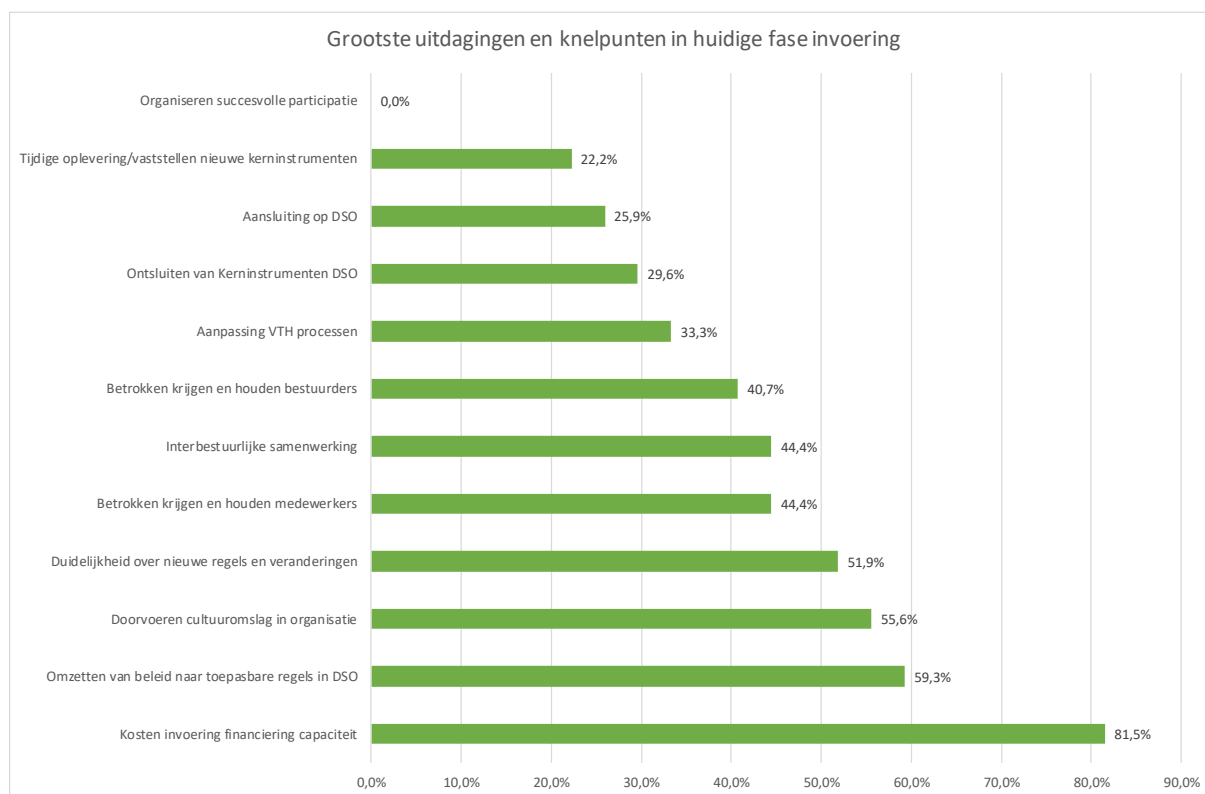

In het vierde kwartaal van 2018 geven 18 van de 27 omgevingsdiensten in de respons aan vertrouwen te hebben in het tijdig klaar zijn met de invoering van de Omgevingswet (ofwel 67%). Dat is meer dan het gemiddelde bij de gezamenlijke overheden. Het vertrouwen in een tijdige voorbereiding lijkt daarmee toe te zijn genomen. De andere 9 omgevingsdiensten geven aan meer te moeten doen om op tijd klaar te zijn (33%). Ook dit is iets meer dan het landelijke gemiddelde van alle bevoegde gezagen en hun uitvoeringsorganisaties bij elkaar.

2.7 Uitdagingen en knelpunten

Aan alle 27 deelnemende omgevingsdiensten is gevraagd of zij knelpunten of uitdagingen ervaren bij de voorbereidingen op de invoering van de Omgevingswet.

Uitdagingen en knelpunten: wat ervaart uw organisatie in de huidige fase van de voorbereidingen op de invoering van de Omgevingswet als grootste uitdagingen of knelpunten?
Basis: alle responderende omgevingsdiensten (n=27)

De kosten van de invoering en het vrijmaken van de benodigde capaciteit wordt door de het overgrote deel van omgevingsdiensten als knelpunt genoemd. Een goede tweede uitdaging die de omgevingsdiensten bezig houdt is de omzetting van lokale regels naar toepasbare regels die door het DSO kunnen worden gebruikt. Ook de benodigde cultuuromslag en het gebrek aan duidelijkheid wordt door een meerderheid van de respondenten bij de omgevingsdiensten als uitdaging gezien.

De volgende opmerkingen m.b.t. de uitdagingen en knelpunten van omgevingsdiensten zijn door de respondenten toegevoegd:

'We werken outputgericht. Hoe krijgen we de financiën rond voor aanpassing systemen, opleiden mensen etc? '

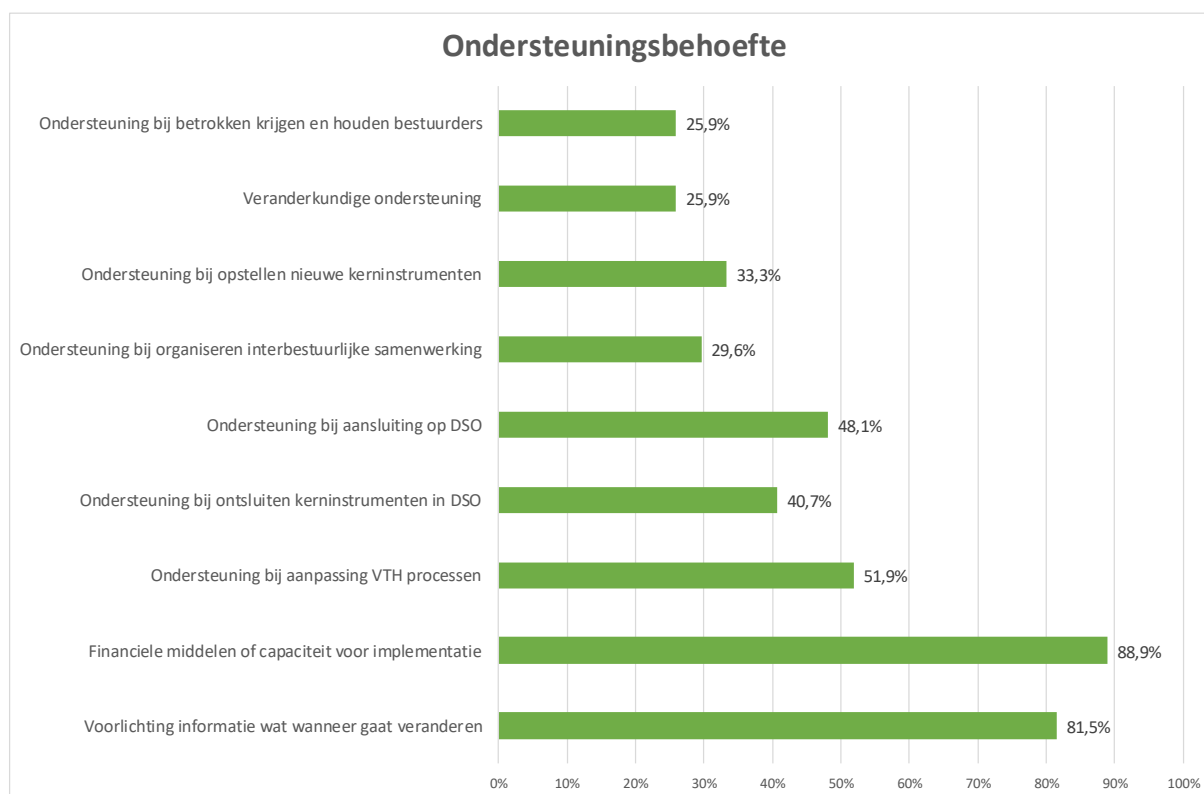
'Uitdaging: vanuit onze rol als uitvoeringsdienst regionale samenwerking tot stand brengen voor die onderwerpen waarvoor dat met het oog op de uitvoerbaarheid van belang is.'

'Alle informatiestromen die niet in het DSO opgenomen zijn per 2021. Hoe zorgen we er voor dat we als samenwerkende overheden elkaar tijdig op de hoogte houden?'

'De afwegingsruimte van de gemeente kan zorgen voor grote verschillen in de regels en normen per gemeente. We maken ons zorgen over het effect op de uitvoerbaarheid voor de Omgevingsdienst. Wat betekent dat voor de kosten?'

Op de vraag aan welke vorm van ondersteuning men behoefte heeft om onder andere de eerdergenoemde uitdagingen in de komende periode het hoofd te kunnen bieden, komt het volgende overzicht naar voren:

Ondersteuningsbehoefte: aan welke vormen van ondersteuning heeft uw organisatie behoefte? **Basis:** alle responderende omgevingsdiensten (n=27)

Het overgrote deel van de omgevingsdiensten zoekt naar (extra) financiële middelen om de voor de voorbereidingen benodigde activiteiten te kunnen uitvoeren. Ook bestaat er een breed gedeelde behoefte aan extra duidelijkheid over wat wanneer gaat veranderen.

Een greep uit opmerkingen m.b.t. de ondersteuningsbehoefte die door de door de respondenten zijn toegevoegd:

'Graag een train-de-trainerproject vanuit Aan de slag. Op die manier weten we dat we alle onderdelen van de Omgevingswet goed onder de aandacht brengen.'

'Een roadmap voor omgevingsdiensten.'

'Voorbeelden van ambitie(documenten) van andere OD's. Successtory's van andere OD's betreffende het veroveren/verkrijgen van een positie in (de voorbereiding op) de uitvoering.'

'Naar onze indruk is het uitvoeren van pilots en experimenten De Manier om ons allen goed voor te bereiden. Hoe kan dat nog meer gestimuleerd worden?'